

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Aija Sadurskis
08-563 086 03
aija.sadurskis@uka.se

Datum
2016-01-17

Reg.nr
131-467-16

Näringsdepartementet

Universitetskanslersämbetets yttrande över betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)

Ert dnr N2016/06470/FF

Sammanfattning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) är tveksamt till utformningen av förslaget att införa ett samverkanskriterium för fördelning av basanslag och att använda bedömarpaneler för tilldelning av basanslag. UKÄ avstyrker förslaget att ge lärosätena ett uppdrag att erbjuda vidareutbildning och förslaget att ändra bedömningsgrunderna vid anställningar inom högskolan, så som förslagen är utformade.

Kommenterar till förslagets delar

Universitetskanslersämbetets synpunkter begränsar sig till kapitel 5, *Kunskapsutveckling, entreprenörskap och innovation*. Synpunkterna lämnas under respektive rubrik. Ämbetet vill dock framföra som en övergripande åsikt att många av de förslag som läggs av utredaren är alltför vaga för att ämbetet ska kunna ta ställning till dem. Dessa förslag bör snarare ses som möjliga utgångspunkter för vidare utredning. I flera fall föreslår utredaren också att regeringen ökar andelen medel till viss verksamhet. Det är i så fall på bekostnad av annan verksamhet, och ämbetet efterlyser en analys av vad det får för konsekvenser.

5.6.1 Öka konkurrensutsättningen av universitets- och högskoleforskning

Utredaren föreslår en betydande ökning av den andel av lärosätenas basanslag som är konkurrensutsatt, att kriterierna för tilldelning av medel kompletteras med ett samverkanskriterium och att tilldelningen kompletteras med kollegial panelgranskning. UKÄ anser att om den prestationsbaserade delen av anslaget för utbildning på forskarnivå ska ökas, och dessutom så mycket, är det nödvändigt att de kriterier som används är mycket säkra. Dessvärre visar inte minst utredarens genomgång av olika kriterier att det är svårt att hitta samverkanskriterier som det går att nå enighet om. Utredningen *Prestationsbaserad resurstilldelning för universitet och högskolor* (2011) visar också att paneler inte kan användas för fördelning av medel om fördelningen ska få tillräckligt hög precision.

5.7.3 Ge svenska universitet och högskolor ett uppdrag om vidareutbildning och löpande kompetensutveckling för högutbildade

Universitet och högskolor erbjuder vidareutbildning, dels genom att tillhandahålla fristående kurser, dels genom att utbildning är öppen för alla som uppfyller

behörighetskraven, oavsett ålder. Det faktiska utbudet av utbildning beror framför allt på studenternas efterfrågan och den totala ekonomiska ram som regeringens anslag innebär. Om lärosätenas roll i den löpande kompetensutvecklingen ska öka behöver det utredas betydligt bättre än vad som är fallet i denna utredning, bland annat genom att konkreta önskemål på utbildning formuleras. Om lärosätet ska utöka utbudet av utbildning som är speciellt lämpad som vidareutbildning behöver också regeringens anslag öka, såvida inte arbetsgivare köper uppdragsutbildning, vilket är möjligt inom vissa begränsningar (förordning (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor). Det är däremot inte klart att den finansiering som utredaren föreslår är förenlig med nuvarande lagstiftning.

5.8.1 Bredda samverkan kring samhällsutmaningar

Utredaren nämner exempel på områden där det behöver göras strategiska satsningar. Dessa områden sammanfaller till stor del med områden som nämns som särskilt viktiga i regeringens forskningsproposition (*Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*, prop. 2016/17:50). Utredaren vill vidare att samverkan mellan olika aktörer ska säkerställas genom utvärderingar som använder uppföljningsbara kriterier. Regeringen föreslår i propositionen att UKÄ får ett nytt uppdrag, att ansvara för kvalitetssäkring av forskning. Innan ämbetet fått uppdraget avstår ämbetet från att kommentera hur olika grupper kan involveras i utvärderingsarbetet.

5.8.4 Öka rörligheten mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor genom ändrade meriteringsgrunder

Som utredaren påpekar utformar lärosäten själva sina kriterier vid tillsättning av befattningar. Det är alltså lärosätena, som väljer anställda utifrån de behov som finns. En förändring av högskoleförordningen så att skicklighet avseende nyttiggörande av forskningsresultat och annan samverkan uttryckligen nämns som möjlig bedömningsgrund vid anställning skulle inte göra någon skillnad i sak. Om förordningen i stället skulle ändras så att nyttiggörande etc blev en obligatorisk bedömningsgrund skulle konsekvenserna av förslaget, bland annat för lärosätenas autonomi, behöva utredas.

5.8.5 Skapa incitament för campus-baserade "kluster"

Utredaren föreslår att en andel av basmedlen fördelas på basis av tydliga samverkanskriterier. UKÄ hänvisar till de synpunkter som lämnats ovan under punkt 5.6.1 *Öka konkurrensutsättningen av universitets- och högskoleforskning*.

Beslut

Beslut om yttrandet har tagits av tf. myndighetschef Annika Pontén efter föredragning av utredaren Aija Sadurskis i närvaro av kommunikationschefen Agneta Rolfer, tf. avdelningschefen Per Westman och chefsassistenten Agnes Ers.

Annika Pontén

Aija Sadurskis